TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20773
Tarih : 22.10.2026

10/4843

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de iklim değişikliği ve yağış rejimindeki düzensizliklerin su varlıkları üzerindeki etkilerinin, yeraltı sularının kullanımının, tarımsal sulama politikalarının, içme suyu şebekelerindeki kayıpların, su havzalarında yaşanan kirlilik ve ekolojik tahribatın, mevcut su yönetimi planlarının uygulanma düzeyinin araştırılması ve su varlıklarının korunmasına yönelik alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Su varlıklarının korunması, halkın sağlıklı ve yeterli suya erişimi, tarımsal üretimin sürdürülebilirliği, gıda güvenliği ve ekosistemlerin devamlılığı açısından yaşamsal önem taşımaktadır. İklim değişikliği, yağış rejimindeki düzensizlik, artan su talebi ve su varlıklarının kullanım biçimi, Türkiye'nin su yönetimi politikalarının uzun vadeli ve bütüncül biçimde değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Meteoroloji Genel Müdürlüğünün verilerine göre 2025 su yılında Türkiye genelinde ortalama 422,5 milimetre yağış kaydedilirken 1 Ekim 2025–30 Eylül 2026 dönemini kapsayan 2026 su yılında bu miktar 741,6 milimetreye ulaşmıştır. 2026 su yılı yağışları, 1991–2020 döneminin 573,4 milimetrelik normalinin yüzde 29 üzerinde gerçekleşerek son 66 yılın en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Aynı dönemde Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yağış miktarı 773 milimetre olmuş, bölgenin uzun yıllar normaline göre yüzde 45 artış kaydedilmiştir. Birbirini izleyen yıllarda yaşanan bu farklılık, kuraklık ve aşırı yağış risklerinin birlikte ele alınmasını gerektirmektedir. Yağış miktarındaki artış, yeraltı suyu rezervlerinin yeterli düzeye ulaştığı veya su varlıkları üzerindeki baskıların ortadan kalktığı anlamına gelmemektedir. Su varlıklarının durumu, uzun dönemli yağış eğilimleri, su tüketimi, yeraltı suyu seviyeleri, depolama kapasitesi ve ekosistemlerin ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek belirlenmelidir.

Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün 11 Aralık 2025 tarihinde yayımladığı 2024 yılı resmî istatistiklerine göre Türkiye'de DSİ sulama alanı 4 milyon 913 bin 822 hektar, diğer sulama alanları ise 2 milyon 290 bin hektardır. Aynı yıl sulama alanlarındaki bitki deseninde mısır yüzde 20, hububat yüzde 15, meyve ve sebze yüzde 12,9, pamuk ise yüzde 12,4 paya sahiptir. Bu veriler, tarımsal sulamada kullanılan su miktarının, ürün deseninin ve sulama altyapısının havzaların su potansiyeliyle birlikte değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Türkiye'de su varlıklarının önemli bir bölümü tarımsal faaliyetlerde kullanılmaktadır. Geleneksel sulama yöntemleri, açık kanal sistemlerinde meydana gelen kayıplar, su kısıtı bulunan havzalarda yoğun su tüketimine dayalı üretim ve modern sulama yatırımlarının yetersiz kaldığı alanlar, su yönetiminde incelenmesi gereken başlıca konulardır. Çiftçilerin su tasarrufu sağlayan sistemlere erişimi, sulama yatırımlarının finansmanı ve tarımsal desteklerin havzaların ekolojik özellikleriyle uyumu da önem taşımaktadır. Yeraltı suları ise kurak dönemlerde içme suyu temini ve tarımsal üretim açısından stratejik öneme sahiptir. DSİ'nin resmî istatistiklerinde havzalara göre yeraltı suyu potansiyeli, işletme rezervleri, tahsis miktarları ve seviye gözlem kuyularına ilişkin veriler yer almaktadır. Bununla birlikte yeraltı suyu seviyelerindeki uzun dönemli değişimlerin, ruhsatsız kuyuların, tahsislerin ve fiilî kullanım miktarlarının birlikte incelenmesi gerekmektedir. Özellikle su kısıtı bulunan havzalarda yeraltı suyu çekiminin doğal beslenme kapasitesi üzerindeki etkileri ve buna bağlı ekolojik riskler araştırılmalıdır.

Su yönetimindeki bir diğer sorun, içme ve kullanma suyu şebekelerinde yaşanan kayıplardır. Tarım ve Orman Bakanlığının verilerine göre Türkiye'de ortalama su kaybı oranı 2015 yılında yüzde 39 iken 2024 yılında yüzde 31,6'ya gerilemiştir. İlgili mevzuat uyarınca büyükşehir ve il belediyelerinin 2028 yılına kadar kayıp oranlarını en fazla yüzde 25'e, diğer belediyelerin ise en fazla yüzde 30'a düşürmesi öngörülmektedir. Mevcut kayıpların azaltılması için yerel yönetimlerin altyapı yatırımları, finansman ihtiyaçları, teknik kapasiteleri ve izleme sistemleri değerlendirilmelidir.

Su varlıklarının korunması, miktar yönetimi kadar su kalitesinin güvence altına alınmasını da gerektirmektedir. Sanayi atıkları, madencilik faaliyetleri, tarımsal kimyasallar, yetersiz arıtma altyapısı ve plansız yapılaşma, su havzaları üzerinde farklı düzeylerde baskı oluşturmaktadır. Su kalitesi ölçümlerinin düzenli yapılması, kirlilik kaynaklarının belirlenmesi ve denetim sonuçlarının kamuoyuyla paylaşılması, halk sağlığının ve su ekosistemlerinin korunması açısından önem taşımaktadır.

Dicle-Fırat Havzası, su varlıklarının çok yönlü kullanımı ve korunması bakımından ayrıca incelenmesi gereken alanlardan biridir. Havzada içme suyu temini, tarımsal sulama, enerji üretimi, sanayi faaliyetleri ve doğal ekosistemlerin ihtiyaçları arasında uzun vadeli planlama yapılması gerekmektedir. Diyarbakır'da Eylül 2026'da gerçekleştirilen Fırat-Dicle Alt Havza Su Kurulu toplantısında, havzada yer alan sekiz ilin tarımsal su kullanımına ilişkin envanter hazırlanması kararlaştırılmıştır. Bu kararın uygulanması, su tahsislerinin ve fiilî kullanımın izlenmesi açısından önem taşımaktadır. Havzada su varlıklarının miktar ve kalite bakımından mevcut durumunun, sulama yatırımlarının ve kuraklık yönetimi uygulamalarının güncel verilerle değerlendirilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 13 Haziran 2026 tarihli açıklamasında, Dicle Nehri'nin Bismil ilçesinden geçen kesimindeki köpüklenmeye ilişkin incelemelerde organik içerikli endüstriyel kirlilik bulgularına rastlandığı belirtilmiştir. Kurum, köpüklenmenin Bismil Atıksu Arıtma Tesisi'nden kaynaklanmadığını açıklamıştır. Söz konusu bulgular, nehirdeki kirlilik kaynaklarının belirlenmesi, kurumlar arası denetimin güçlendirilmesi ve su kalitesinin düzenli izlenmesi bakımından araştırılmalıdır.

14 Mart 2026 tarihli ve 33196 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2026–2035 Ulusal Su Planı, su varlıklarının korunması, iklim değişikliğine uyum, havza yönetimi, su verimliliği ve kurumsal koordinasyon alanlarında sekiz ana hedef, 31 strateji ve 141 eylem içermektedir. Planın uygulanmasına ilişkin bütçe, takvim, sorumlu kurumlar, ölçülebilir hedefler ve kamuoyuna açık izleme mekanizmalarının değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Su varlıkları üzerinde alınan kararların etkileri, yerel yönetimleri, çiftçileri, kırsal yerleşimlerde yaşayan yurttaşları ve gelecek kuşakları doğrudan ilgilendirmektedir. Bu nedenle su yönetimi süreçlerine meslek odalarının, baroların, çevre örgütlerinin, çiftçi kuruluşlarının ve yöre halkının katılımı sağlanmalı, suya erişimde toplumsal eşitlik ve kamu yararı gözetilmelidir.

Bu kapsamda Türkiye'nin yeraltı ve yerüstü su varlıklarının mevcut durumunun, kuraklık ve aşırı yağış risklerine karşı hazırlık düzeyinin, tarımsal sulama politikalarının, içme suyu şebekelerindeki kayıpların, su havzalarındaki kirlilik ve ekolojik baskıların, Dicle-Fırat Havzası başta olmak üzere havza yönetimi uygulamalarının ve 2026–2035 Ulusal Su Planı'nın uygulanma düzeyinin bütün yönleriyle araştırılması, su varlıklarının korunmasına ve halkın yeterli, güvenli suya erişimine yönelik tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3			
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	